

БҮРЯТ-МОНГОЛ ҮНЭН

ВЦИ(б)-ийн Б.М.
Обкомой ба
БМАССР-эй Верховно
Соведэй Президиумэй
ОРГАН

Гурбадахи табан жэлэй хоёрдохи жэлэй шийдэхэ харанууд

Манай ороной бүхы арадай сахьдал адли, социалистическэ промышленность үдэр бүри ургаха ба бүхэжэ байна. Гурбадахи Сталинска Табанжэлүүдэй туйлай гэ план действэдэ байна, тэрээр харалагдахан агуухэ ба үйлдэрин шөнө программа амжалтайгаар бэелүүлэгдэжэ байна. Үүдэмэришэн анги ба бүхы советскэ арад болбол партиин XVIII съезд дээрэ нүхэр Сталинаар тагаргадан, историческа зорилгоудые дүүргэхын түлөө шүүдэмэришэн. Главна капиталистическэ ороноудые үйлдэрин техникын ба промышленностин үргэлтын темпүүдэй талаар үүсэжэ урдань гараад байхан хама, энээнэй үүдээр—тэдэнэрые шрын 10-15 жэлэй торшо соотой баха экономическа хүсэжэ урдань гарахын тулада, манай промышленностин дэбжэлты, ажал бүтөөсн ургалты, үйлдэрин техникын нарийжан ажилралты саашан хүгжөөн заргүүлхэ. (Сталин).

Энэ жэлэй үнгэрхөн 9 харанууд болбол бүхы промышленнэ үйлдэрин ургалтын харануудтайгаа. Үнгэрэгшэ жэлэйхитэй шөлөөд хараа наа, бүхы промышленнэ Наркомэдуд продукци гаргалгаа ехэхэ. Манай оронгоо түлшэ, электрическэ энерги, металлүүд, химическэ продукци, машинаүүд, барилган материалүүд, модон, ткань ба хүнхэн промышленностин бусад үзлэлүүд, загалан, мяхан ба бусад продуктууд ехэ болоо. Ашаа шөлөө мүн лэ ехэ болоо. Ургалтын темпэн талаар машинабайгуулсан ба оборонно промышленность, химическэ промышленность, үйлдэрин металлурги, ага хоолой промышленностин загаланай, махан ба бусад отраслууд ургалта дахья. Удан саг соо нэгэ гурбадаа байхан, мүнэнэй транспорт, энэ жэлдэ урагшаа алханай үдэрэгшэ жэлүүдтэ хамагшэ дугаар хүдэлмэрилхөн ой үдэрэгшэ жэлүүдтэ хайжаа харагдажа ахилаа.

Арадай ажахи ба манай оронно обороннын хүсэмэлдэ саашан хүгжүүлхэ зорилгоонуд болбол промышленность шөнө энэ эрэлтүүдые хэнэ. Тимээр үдэрхөн гурбан нара соо—дөрбөдхи квартал соо—промышленность хадаа үшөө бүри хурдан темпээр хүгжэжэ ёһотой. Ашаа дүүргэдэггүй, зунай селен бэрхшөөнүүдые илан даана шаддаггүй, промышленностин хожомдонги халбаринуудай түлөө урагшаа жүтхэхэ ба үүдэ хуу гэгдэлые усалхаха зорилго байна. Промышленностин үүдүүлэй үшөө түргэнээр ашаа ябах зорилго байна.

Дүрбөдхи квартал соо түлшэ, металлургическа, энергетическа ба машинабайгуулган промышленностин хүдэлмэрилгешэ урда тусгаар харуусалгай ургалгоонуд табида. Шүүдүрхөн, нефть, булад, прокат, электрическэ энерги, машина—продукцинуудгүйгөөр арадай ажахи нэгшэ халбарн урагшаа ябах шадахагүй байна.

Энэ жэлдэ бидэнэр болбол түлшэ малталгы хаа-хаанагүй, тэдэнэй байхан лэ газарта хүгжүүлхэ гайн гурбадахи табанжэлэй лозунгуудай нэгшэ гүйлгэхын тулада хүдэлмэрилхөн Шүүдүрхөнэй томо томо хөвөнүүдэй—Донецка, Кузнецка, Подмосковска, Уралска, Карагануугаар, нүүршэ малталга болбол хэдэн олон шөнөнүүд уурхайнууд дээрэ хүгжэжэ байна. Манай бүхы бассейнууд болбол түлшэ малталгы ехэхэхэ туйлай ехэ рэзэрвэтэй байна. Эдэ резервэнүүд хадаа ажалтай стахановска методые хэрэглэгдэ, үндэр дээдэ машинистсьто, механизмые эрхим ашаар хэрэглэгдэ байна.

Малта үйлдэрилэн гаргалгын тала болбол домо бүхэни, мүн бүхэни, прокатна станцины эрхим хайнаар хэрэг-

лэлгээр туйлагдаха байна. Үүдэй табан жэлэй торшо соо марленовска печинай квадратна метр пода бүхэнээ булад аалга горитой ехэ болоо, гөбшье, энэ хадаа металлургин стахановчануудай абанан результадууднаа үшөө тон холо байна. «Гададын» шалтагаан гэжэ нэрлэгдэдэгээр домнада ба маргендэ простойнуудай байхагүйн тулада, завдууд дээрэ боро бодлой үбэлэй запасе байгуулань металлургануудта шухала. Энэнтэй хамта хара металлургида график бии болохын түлөө, тэгшэ, аваригүй хүдэлмэрин түлөө большевистскэ төмөсөлые ябуулаха хэрэгтэй.

Манай энергетигүүд тон харуусалгатай үдэр ороо. Бүхы электрическэ станцинуудай максималдэ хүсөөр ба тоноор хүдэлмэрилдэг болохо ёһотой, намар-үбэлэй максимум ойртожо байна. Энэ жэлдэ энээнэй бүхы условнууд хүсэд зохистой. Электрическэ станцинууд дээрхи ремонт үнгэрэгшэ жэлэйхитэй хайнаар үнгэрэгдэ. Манай энергетигүүд болбол бүхы дугуунуудаа ойрын үдэрүүдтэ эсэлэхэ, түлшын үбэлэй запас байгуулхын тухай оролдохо ба аваригүй хүдэлмэрини станицн бүхэндэ, агрегат бүхэндэ хангаха ёһотой.

Орон болбол саашанки техническэ прогрессе машинабайгуулгашаднаа эрэнэ. Арадай ажахи болбол шөнө янзын машинаүүд, станогүүд ба оборудованида улам улам ехэ эрэлтүүдые хэжэ байна. Боевой техника нарижуулагдажа байна, тиймэ хадаа Хүдэлмэришэн-Тарашанай Улаан Армида ба Улан-Саргэй Флотто зориулан гаргагдахан, оборонно промышленностин продукци багал нарижаха ёһотой. Техническэ шөнө зүйлүүдые удаарлагүй шудалан абах ба дэлгэрүүлхэ хэрэгтэй.

Ажалай бүтөөсы саашадаа дэсэлүүлхэ явадал хадаа промышленностин бүхы хүдэлмэрилгешэдэ түрүүлхын ба тон шухала зорилго мүн. Үсөөн тооной хүдэлмэрин хүсүнүүдые хэрэглэн, планна дүүргэжэ, продукци гаргалгаа ехэхэхэ хураха хэрэгтэй. Энэ талаар хэдэн ехэ аргабайдал байханые стахановчууд харуулаа. Олонстаногүүдые обслуживалала, професинүүдые хамтаар тааруула, үйлдэрин рационализацилгэ—эгээл эдэ хадаа ажалай бүтөөсн ургалтын шалгалтамал замүүд гээшэ, энээн дээрэ үйлдэрин халбарн бүхэн гараха ёһотой.

Экономин—ажалай ба материална үнэтэ зүйлэй экономин проблеманүүд манай урда бүхы хэмжээгээрэ байна.

Жэлэй шийдэхэ харанууд гарба. Түрүү хүдэлмэришэд, служашинууд, инженерүүд, техникүүд, хэзайвенинууд болбол тэдэнэй урда байгаа зорилгоонудай шухала байханые ойгон мэдэржэ, дүрбөдхи квартал соо эрхим амжалтануудые туйлахын түлөө соревнованида оробол. Октябрска социалистическэ революциин XXII жэлэй ойт тэмдгэлэн, үйлдэрин шөнөнүүд амжалтануудые туйлахые уриалан, Лениной орденно москөөскэ «Красный Пролетарий» заводай коллективэй уриалые хэдэн олон предприниүүд дээрэ хайнаан абана. Манай ороной бүхы амжалтаные октябриин урда тээхи соревнованида оруулаха ба дүрбөдхи квартал айрадай-ажахын плание дүүргэлгэдэ ажалай дэсэлэлэлые шөлүүлхэ хэрэгтэй.

Гурбадахи Сталинска Табанжэлэй хоёрдохи жэлэй плание дүүргэе, үдүүлэн дүүргэе!—энэ хадаа мүнөөдэрэй лозунг гээшэ. «Бидэнэр болбол 1939 оной арадай-ажахын плание хайнаар дүүргэлгэ хадаа бүхы гурбадахи табанжэлэй плание дүүргэхэ хэрэгтэ алба хэмын тулада, бүхы хэхэ ёһотойди». (Молотов).

(“Правды” түрүү бэшэгнээ).

БҮРЯТ-МОНГОЛ АССР-эй АЙМАГУУДАЙ, ГОРОДУУДАЙ, ГОРОДУУДАХИ РАЙОНУУДАЙ, ХОШУУНАЙ, СОМОНУУДАЙ, ХҮДӨӨГЭЙ БА ПОСЕЛОГУУДАЙ АЖАЛШАДАЙ ДЕПУТАДУУДАЙ СОВЕДУУДТЭ ХУНГАХА ХУНГАЛТАНУУД ТУХАЙ ПОЛОЖЕНИ*)

БҮЛЭГ V

ХОШУУНАУДАЙ, СОМОНУУДАЙ, ХҮДӨӨГЭЙ БА ПОСЕЛОГУУДАЙ АЖАЛШАДАЙ ДЕПУТАДУУДАЙ СОВЕДУУДТЭ ХУНГАХА ХУНГУУЛИН ОКУРУГУУД БА ХУНГУУЛИН КОМИССИНУУД.

СТАТЬЯ 41. Хошуунуудай, сомонуудай, хүдөөгэй ба поселогүүдэй ажалшадай депутатуудай Советүүдтэ хунгаха хунгуулин округууд болбол хошуунуудай, сомонуудай, хүдөөгэй ба поселогүүдэй ажалшадай депутатуудай Советүүдээр байгуулагдаха.

Бурят-Монгол АССР-эй Конституциин 108-дахн статьягай үндэһөөр, хунгуулин округууд хадаа доордурегдахан нормонуудай ёһоор байгуулагдаха:

1000 хүнүүдхэ дээшэ арадзонтой хошуунууд, сомонууд, хүдөөгэй ба поселогүүдэй Советүүдтэ территория дээрэ—арадзонтой 100 хүн бүхэндэ хунгуулин нэгэ округ, зүгөөр 25 округууднаа дээшэ бэшэ байха; 1000 хүнүүд хүртэр арадзонтой хошуунууд, сомонууд, сельсоветүүд ба поселогүүдтэ хунгуулин 9 округууд байгуулагдаха.

СТАТЬЯ 42. Хошуунуудай, сомонуудай, хүдөөгэй ба поселогүүдэй ажалшадай депутатуудай Советүүдтэ хунгаха хунгуулин округуудай списогүүд хадаа хошуунуудай, сомонуудай, хүдөөгэй ба поселогүүдэй ажалшадай депутатуудай Советүүдтэ гүйсэдхэхэ комитетүүдээр, хунгалтаһаа урид 55 хоногтоо доошо бэшэ байхада тунхаглагдаха.

СТАТЬЯ 43. Хошуунай, сомоной, хүдөөгэй ба поселогий Совет бүхэндэ хошуунай, сомоной, хүдөөгэй ба поселогий ажалшадай депутатуудай Советтэ хунгаха хунгуулин хошуунай, сомоной, хүдөөгэй ба поселогий комиссинууд байгуулагдаха.

СТАТЬЯ 44. Хунгуулин Хошуунуудай, Сомоной, Хүдөөгэй ба Поселогий комиссинууд болбол общественнэ организацинуудай ба ажалшадай общественнуудай түлөөлгөшэд байгуулагдаха ба хунгалтаһаа урид 55 хоногтоо доошо бэшэ байхада, түрүүлгшэ, түрүүлгшын оролгошо, секретарь ба 2-4 членүүдэй составтайгаар, аймагуудай ажалшадай депутатуудай Советүүдээр баталагдаха.

СТАТЬЯ 45. Хошуунай, Сомоной, Хүдөөгэй ба Поселогий Хунгуулин комисси болбол:

а) хошуунай, сомоной, хүдөөгэй ба поселогий ажалшадай депутатуудай Советүүдтэ хунгалтын яожа байха үедэ, хунгалтанууд тухай тус Положениин хэлбэрилтгүйгөөр гүйсэдхэдлэгые өөрингөө территория дээрэ хинан хараха;

б) хошуунай, сомоной, хүдөөгэй ба поселогий Советүүдтэ хунгаха хунгуулин комиссинуудай зүббэшэ ябуулануудые заанан гомодолнуудые хаража үзэхэ;

в) Бурят-Монгол АССР-эй Верховно Соведэй Президиумээр тогтоогдохон формын ёһоор, хошуунуудай, сомонуудай, хүдөөгэй ба поселогий Советүүдтэ хунгалта тухаа хунгуулин бюллетеньүүдые бэлдэхэ ба хунгуулин участково комиссинуудые хунгуулин бюллетеньүүдээр хангаха;

г) хошуунай, сомоной, хүдөөгэй ба поселогий ажалшадай депутатуудай Советтэ хунгагдахан депутатуудые регистрацилха;

д) хунгалтын хэрэг хүтэлбарие, хошуунай, сомоной, хүдөөгэй ба поселогий ажалшадай депутатуудай Советтэ мандатна комиссида тухааха.

СТАТЬЯ 46. Хошуунуудай, сомонуудай, хүдөөгэй ба поселогүүдэй ажалшадай депутатуудай Советүүдтэ хунгаха хунгуулин округ бүхэндэ хошуунай, сомоной, хүдөөгэй ба поселогий ажалшадай депутатуудай Советтэ хунгаха хунгуулин округной комиссинууд байгуулагдаха.

СТАТЬЯ 47. Хошуунуудай, сомонуудай, хүдөөгэй ба поселогүүдэй ажалшадай депутатуудай Советүүдтэ хунгаха хунгуулин округной комиссинууд болбол общественнэ организацинуудай ба ажалшадай общественнуудай түлөөлгөшэд байгуулагдаха ба хунгалтаһаа урид 50 хоногтоо, доошо бэшэ байхада, түрүүлгшэ, секретарь ба комиссин нэгэ членэй составтайгаар, хошуунай, сомоной, хүдөөгэй ба поселогий Советтэ баталагдаха.

СТАТЬЯ 48. Хошуунай, сомоной, хүдөөгэй ба поселогий ажалшадай депутатуудай Советтэ хунгаха хунгуулин округной комисси болбол:

а) Бурят-Монгол АССР-эй Конституциин ба хунгалтанууд тухай тус Положениин эрэлтүүдые сахиха, хошуунай, сомоной, хүдөөгэй ба поселогий ажалшадай депутатуудай Советтэ кандидатуудта кандидатуудаар дэбжүүлэгдэшэдэ регистрацилха;

б) округ соохи хунгалтануудай результадуудые тодорхойлохо;

в) хунгагдахан депутатта хунгагдахан тухайн үнэмшэлгэ үгэхэ;

г) хунгалтын хэрэг хүтэлбарие хошуунай, сомоной, хүдөөгэй ба поселогий хунгуулин комиссида үгэхэ.

БҮЛЭГ VI

ХУНГУУЛИН УЧАСТОГУУД БА ХУНГУУЛИН УЧАСТКОВО КОМИССИНУУД

СТАТЬЯ 49. Хунгуулин бюллетеньүүдые абахын ба голосуудые тоолохын тула, городуудай, сомонуудай, поселогүүдэй ба сельсоветүүдэй территория болбол аймагуудай, городуудай, хошуунуудай, сомонуудай, хүдөөгэй ба поселогүүдэй ажалшадай депутатуудай Советүүдтэ хунгалта нийтэ байха хунгуулин участогуудта хубаагдаха.

СТАТЬЯ 50. Хунгуулин участогууд хадаа городуудта ажалшадай депутатуудай городской Советүүдээр; районно хубаартай городуудта—ажалшадай депутатуудай районно Советүүдээр; хүдөө нотагуудта—аймагуудай ажалшадай депутатуудай Советүүдээр байгуулагдаха.

СТАТЬЯ 51. Хунгуулин участогууд болбол хунгалтаһаа урид 50 хоногтоо доошо бэшэ байхада байгуулагдаха.

*) Ургэлжэлэл. Эхининь „Б.М. Үнөнэй“ уржадэрэй номертэ.

СТАТЬЯ 52. 2000 хүнүүдхэ олон бэшэ арадзонтой сомоной, сельсоветтэ ба поселогий территория хадаа, гуримшэлэн, хунгуулин нэгэ участок болоно; 500 наа дээшэ, зүгөөр 2000 хүнүүдхэ олонбэшэ арадзонтой сомон, село (члс, деревни) бүхэндэ хунгуулин тусхай участок амхидхэгдэнэ.

2 мянган хүнүүдхэ дээшэ арадзонтой сомон, сельсовет ба хүдөөгэй населённо пунктын территория хадаа, нэгэ хунгуулин участогонь 1500-2500 хүнүүдтэй байхаар хараалажа, хунгуулин участогуудта хубаагдаха.

500 хүнүүдхэ доошо, зүгөөр 300 хүнүүдхэ үсөөнбэшэ арадзонтой селенинүүдтэ гү, али селенин группада, хэрбээ эдэ селенинүүдхэ хунгуулин участогтэй центр хүртэр 10 километрхэ дээшэ байгаа наань, хунгуулин тусхай участогууд байгуулагдажа болохо.

Жэжэхэнүүд поселениүүдээр олон зарим аймагуудта, 300 хүнүүдхэ доошо, зүгөөр 50 хүнүүдхэ үсөөн бэшэ арадзонтой хунгуулин участогууд байгуулагдажа болоно.

СТАТЬЯ 53. 2000 хүнүүдхэ дээшэ арадзонтой городууд ба поселогүүд хадаа хунгуулин нэгэ участогонь 1500-2500 хүнүүдтэй байхаар хараалагдажа, хунгуулин участогурдта хубаагдаха байна.

СТАТЬЯ 54. Военнэ частнууд ба военнэ соединениүүд хадаа 50 хүнүүдхэ доошо бэшэ ба 1500 хүнүүдхэ дээшэ бэшэ тоото хунгагшадтайгаар хунгуулин участогууд болохо.

СТАТЬЯ 55. 50 хүнүүдхэ үсөөн бэшэ хунгагшадтай больничануудай, нарийлалгын гэрнүүдтэй, санаториудай ба инвалидуудай гэрнүүдтэй дэргэдэ хунгуулин тусхай участогууд байгуулагдаха.

Хэдэн корпусуудтай больничануудта, хэрбээ тэдээн бүхэндэ 50-наа үсөөн бэшэ хунгагшадтай байгаа наань, тус тус корпусуудай дэргэдэ хунгуулин участогууд байгуулагдажа болохо.

Тус тус хунгуулин участогуудай байгуулагдаагүй больничануудта ба бусад эмнэлгын учреждениүүдтэ, хунгуулин комиссин томилхон членүүдээр больничануудтань ба эмнэлгын учреждениүүдтэ бюллетениүүдые абалга хэгдэжэ болохо. Иймэнүүд ушарнуудта, больничанууд болбол хунгуулин тусхай хайрсагуудаар хангагдаха байна.

СТАТЬЯ 56. хунгуулин үдэртэ тамаралгада явахан, 25-наа доошо бэшэ хунгагшадтай суднэнүүд болбол судннгээ бэшгэдэн нотагай хунгуулин округто оролсожо, хунгуулин тусхай участок байгуулжа шадаха.

Хэрбээ городской гү, али районной ажалшадай депутатуудай Советтэ хунгаха хунгуулин округай нормодо сацуу хунгагшадтай суднануудта, суднын бэшгэдэн нотагта, городской гү, али районной ажалшадай депутатуудай Советтэ хунгаха хунгуулин тусхай округ байгуулагдаха.

СТАТЬЯ 57. хунгуулин үдэртэ замда явахан, колые зорихон пассажирска поездуудта, „голосоваалха эрхн үнэмшэлгэтэй“ пассажирнууд—хунгагшаднаа бюллетеньүүдые абахын тула, хунгуулин участогууд байгуулагдаха.

СТАТЬЯ 58. хунгуулин участок бүхэндэ, аймагай, городской, городуддахн районуудай, хошуунуудай, сомонуудай, хүдөөгэй ба поселогүүдэй ажалшадай депутатуудай Советүүдтэ хунгалтын талаар нийтэ хунгуулин Участково комиссинууд байгуулагдаха.

СТАТЬЯ 59. хунгуулин Участково комиссинууд болбол общественнэ организацинуудай ба ажалшадай общественнуудай түлөөлгөшэд байгуулагдаха ба городуудта—ажалшадай депутатуудай городской Советүүдээр, харин районно хубаартай городуудта—районной ажалшадай депутатуудай Советүүдээр; хүдөө нотагуудта—аймагай ажалшадай депутатуудай Советүүдээр, хунгалтаһаа урид 45 хоногтоо доошо бэшэ байхада, түрүүлгшэ, түрүүлгшын оролгошо, секретарь ба 6-10 членүүдэй составтайгаар баталагдаха.

СТАТЬЯ 60. Хунгуулин Участково комиссинууд болбол:

а) хунгуулин участог соогоо хунгуулин бюллетеньүүдые абалга үйлдэхэ;

б) аймагай, городской, городууддахн районной, хошуунай, сомоной, хүдөөгэй ба поселогий ажалшадай депутатуудай Советтэ депутатта кандидат бүхэн тухаа голосуудые тоолохо;

в) голосованиин протоколые, хунгуулин тусхайта Округной комиссида, харин бүхы хэрэг хүтэлбэрөө—городой гү, али аймагай ажалшадай депутатуудай Советтэ үгэхэ.

БҮЛЭГ VII

ДЕПУТАДУУДА КАНДИДАДУУДЫЕ ТАБИХА ГУРИМ

СТАТЬЯ 61. Бурят-Монгол АССР-эй Конституциин 109-дахн статьягай үндэһөөр, хунгалтын үедэ, кандидатууд болбол хунгуулин округуудаар табида.

Аймагуудай, городской, городууддахн районуудай, хошуунай, сомонуудай, хүдөөгэй ба поселогүүдэй ажалшадай депутатуудай Советүүдтэ кандидатуудые табиха эрхэ болбол общественнэ организацинуудта ба ажалшадай общественнуудта хангагдаха габэл: коммунистическэ партийна организацинуудта, профессиональна союзуудта, кооперативуудта, залуушудай организацинуудта, культурна общественнуудта ба законоор тогтоогдохон гуримай ёһоор регистрацида ороон, бусад организацинуудта хангагдаха.

СТАТЬЯ 62. Кандидатуудые табиха эрхне республикн общественнэ организацинуудай ба ажалшадай общественнэ органууд, мүн тэдэнэй аймагай органууд, тэршэлэн предприниудай хүдэлмэришэдтэ ба служацинарай, сэрэгэй частнуудай улаанармейшудай нитын суглаанууд, мүн колхозуудта—тарнашадтай ба совхозуудта—хүдэлмэришэдтэ ба служацинарай нитын суглаанууд бэелүүлэн гүйсэдхэхэ.

СТАТЬЯ 63. Депутатта кандидатууд болбол депутатта кандидатуудаар табидахан, тэрэ Округной хунгуулин округной, мүн тэршэлэн участково комиссинуудай членүүдэнэ байжа шадахагүй.

Ургэлжэлэл 2-дохн нюурта.

Баруун фронт дээрэ

Париж, октябриин 7. (ТАСС).
Фронт дээрэ тусгаарлабал Саарландын баруун-урдахн райондо, франкын активносте тэмдгэлгэжэ гэжэ мүнөөдөр үлгөөгүүрэй франкисе соо хэлэгдэнэ.

германска фронт дээрэ амагалан үе ургэлжэлээр байна гэжэ бэшэнэ. Үүлэтэй ба бороотой уларилд байхан дээрһөө, авиаци хадаа активностея нугаруулаха баатай болоһон байна. Зигфридын лини дээрхи агаарай балдаанууд зогсоогдоо.

Брюссель, октябриин 7.
Газета болбол военнэ ябуулануудай өбөр сооһоо, «франко-

(ТАСС).

БУРЯТ-МОНГОЛ АССР-ЭЙ АЙМАГУУДАЙ, ГОРОДУУДАЙ, ГОРОДУУДАХИ РАЙОНУУДАЙ, ХОШУНАЙ, СОМОНУУДАЙ, ХҮДӨӨГЭЙ БА ПОСЕЛОГУУДАЙ АЖАЛШАДАЙ ДЕПУТАДУУДАЙ СОВЕДУУДТА ХУНГАХА ХУНГАЛТАНУУД ТУХАЙ

ПОЛОЖЕНИ

СТАТЬЯ 64. Аймагуудай ажалшадай депутатуудай Сөвөдүүдэй депутатууда кандидатуудые дэбжүүлһэн, общественнэ организацинууд гү, али ажалшадай общест...

СТАТЬЯ 65. Городской, городуудахи районуудай хошунай, сомоной ба поселогой ажалшадай депутатуудай Сөвөдүүдэй депутатууда кандидатуудые дэбжүүлһэн бүхы общественнэ организацинууд гү, али ажалшадай общест...

СТАТЬЯ 66. Хунгуулин Окр. жной комиссиууд болбол Бурят-Монгол АССР-эй Конституциин ба хунгалта тухай тус Положениин эрэлтэнүүдые сахиха, общественнэ организацинууд ба ажалшадай обществонуудаар табигдан...

СТАТЬЯ 67. Депутатууда кандидатуудые дэбжүүлһэн общественнэ организацинууд гү, али ажалшадай обществонууд хадаа хунгуулин тусхайта Окружной комиссида, доордоор агадан документнуудые хургэхэ уялгатай: а) депутата кандидатые дэбжүүлһэн суглаанай гү, али заседаниин президиумэй членүүдэй гартбилгатай, тэдэ членүүдэй наһа, хуудаг нутаг, мүн кандидатые дэбжүүлһэн организациин нэрье заажа, кандидатые дэбжүүлһэн суглаанай гү, али заседаниин болоһон газар, саг ба хабаадагшадай тооо зааһан протокол, гадна, депутата кандидатдай обог, нэрэ, алдар, наһа, хуудаг нутаг, партийность ба хэдэг ажалһан протокол дотор заагдаха ёһотой; б) тэрэниие дэбжүүлһэн организациин зүгһөө, тус хунгуулин округ соо баллотировалагдахые зүбшөөлгэ тухайн депутата кандидатдай мэдүүлгэ.

СТАТЬЯ 68. Ажалшадай депутатуудай Сөвөдүүдэй депутата кандидат хадаа тэрэл Сөвөдтэ нэгэл округ соо голосовалагдажа шадаһа.

СТАТЬЯ 69. Депутата кандидатые регистрацилахаа, аймагай, городской, городуудахи районуудай, хошунай, сомоной, хүдөөгэй ба поселогой ажалшадай депутатуудай Сөвөдтэ хунгаха хунгуулин Окружной комиссиин арсалтань хоёр хоногой болзор соо, хабаата аймагай, городской, городуудахи районуой, Хошунай, Сомоной, Хүдөөгэй ба Поселогой хунгуулин комиссида гомодолдо жо болохо, тэрэ комиссиин шийдхэбэринь өсөлсөн шийдхэдэг байха.

СТАТЬЯ 70. Аймагай ажалшадай депутатуудай Сөвөдтэ депутата кандидатта регистрацилагдаһад бүхэнэй нэрэ, обог, алдар, наһа, хэдэг ажал, партийность ба кандидатые дэбжүүлһэн общественнэ организациин нэрьнь хунгалтаһаа урид 30 хоногһоо доошо бэшэ байхада тусхайта хунгуулин комиссиар тунхаглагдаха.

Городской, хошунай, сомоной, хүдөөгэй ба поселогой ажалшадай депутатуудай Сөвөдүүдэй депутатууда кандидатууд болоһон Окружной комиссиуудаар регистрацилагдаһад тухай мэдэнь, тусхайта Аймагай, Городской, городуудахи районуой, Хошунай, Сомоной, Хүдөөгэй ба Поселогой хунгуулин комиссиар, хунгалтаһаа урид 15 хоногһоо доошо бэшэ байхада тунхаглагдаха.

СТАТЬЯ 71. Ажалшадай депутатуудай Сөвөдүүдэй депутатууда кандидатуудаар регистрацилагдаһад бүгэдэ хунгуулин бюллетениүүдтэ заабол оруулагдаха ёһотой.

СТАТЬЯ 72. Аймагуудай, городской ба городуудахи районуудай ажалшадай депутатуудай Сөвөдүүдтэ хунгаха хунгуулин Окр. жной комиссиууд, мүн тэрэшэлэн Хошунай, Сомоной, Хүдөөгэй ба Поселково хунгуулин комиссиууд болбол хунгуулин бюллетениүүдые хунгалтаһаа урид 10 хоногһоо доошо бэшэ байхада хунгуулин бүхы участково комиссиуудта эльгэеэ уялгатай.

СТАТЬЯ 73. Хунгуулин бюллетениүүд болбол тусхайта хунгуулин округой хүнэной хэлэнүүд дээрэ хэблэгдэхэ.

СТАТЬЯ 74. Хунгуулин бюллетениүүд болбол Бурят-Монгол АССР-эй Верховно Сөвөдэй Президиумээр тогтоогдоһон формоор ба бүхы хунгалтадые хунгуулин бюллетениүүдээр хангаха тоотойгоор хэблэгдэхэ.

СТАТЬЯ 75. Тусхайта хунгуулин комиссида регистрацилагдаһа кандидатые табиган организаци бүридэ, мүн тэрэшэлэн Бурят-Монгол АССР-эй гражданин бүридэ, Бурят-Монгол АССР-эй Конституциин 92 статьягай ёһоор, энэ кандидаттайнгаа түлөө суглаанууд дээрэ, хэблэлдэ ба бусад аргануудаар наадгүй агитаци хэжэ эрхэ хангадана.

БҮЛЭГ VIII ХУНГАЛТЫН ҮДЭР

СТАТЬЯ 76. Аймагуудай, городской, городуудахи районуудай, сомоноудай, хүдөөгэй ба поселогоудай ажалшадай депутатуудай Сөвөдүүдтэ хунгалта болбол Бурят-Монгол АССР-тэ нийтэ—нэгэн үдэрэй торшо соо үнгэргэгдэхэ.

СТАТЬЯ 77. Хунгалтын үдэр болбол хунгалтын болзорһоо урид хоёр нараһаа доошо бэшэ байхада, Бурят-Монгол АССР-эй Верховно Сөвөдэй Президиумээр, тогтоогдоһо. Хунгалта хадаа хүдэлмэринь бэшэ үдэр хэгдэхэ.

СТАТЬЯ 78. Участково хунгуулин комисси болбол хунгалтын урдахы хүүлшин 15 үдэрэй торшо соо үдэрбүри, тунхаглаха зэргээр гү, али бэшэнь өндөө аргануудаар, хунгалтын үдэр ба хунгалтын болохо газар тухай хунгалтадаа үргэнөөр мэдээсэхэ байна.

БҮЛЭГ IX ГОЛОСОВАНИИН ГУРИМ

СТАТЬЯ 79. Хунгалтадай голосуудаа үгэлгэнь, хунгалтын үдэртэ нутагай сагаар үглөөнэй 6 часаа хүйин 12 час хүртэр үйлдэгдэхэ.

СТАТЬЯ 80. Хунгалтын үдэрэй үглөөнэй 6 часа, участково хунгуулин комисси болбол членүүдэ байлсуулан, хунгуулин хайрсагуудые ба тогтоомол формоор зохёогдоһон хунгалтадай списогэй байһые шалгажа, тэрэной һүүлдэ хайрсагуудаа хааж ба комиссиин тамагаар тамагалжа, голосуудаа үгэлгэдэ орохынь хунгалтадые уриха байна. Тамагануудай ба хунгуулин хайрсагуудай маяганы Бурят-Монгол АССР-эй Верховно Сөвөдэй Президиумээр тогтоогдоно.

СТАТЬЯ 81. Хунгалта бүхэн, голосованиин газарта

ерэжэ нювраараа голосовалха, тингээд хунгалтадай голосуудаа үгэлгэнь хунгуулин хайрсагруу хунгуулин бюллетениүүдые табиха зэргээр үйлдэгдэхэ.

СТАТЬЯ 82. Хунгалта хэжэ байрада бюллетениүүдые дүүргэхын тула тусагаар комната гарагагдаха, тэрээн дотор голосованиин үедэ голосовалагдаһаа ондоо хэншье, тэрэ тоо соо, участково хунгуулин комиссиин членүүдшье байлсахань хоригдоно; бюллетень дүүргэхэ комнатада нэгэндор хэдэн хунгалтадые табихадаа, энэнь нэгэндор табигдаха хунгалтадай тоогоор таһалтанууд гү, али ширмэнүүд хэгдэһэн байха ёһотой.

СТАТЬЯ 83. Хунгуулин байрада ерэнэн хунгалта болбол участково хунгуулин комиссиин секретарьта гү, али члендэ нэгэ наа паспортаа, нэгэ наа колхозно книжкаа, нэгэ наа профсоюзна биледэ, нэгэ наа—нуорай ондоо үнэмшэлгэ харуулжа, хунгалтадай списогээр шалгаһанай ба хунгалтадай списогтэ тэмдэглэһэнэй һүүлдэ, тогтоогдомол маягай хунгуулин бюллетениүүдые аваха байна.

СТАТЬЯ 84. Хунгалта хэжэ байрада ерэнэн „Голосовалха эрхын үнэмшэлгэтэй“ нуорнуудта, хунгалта тухай энэ Положениин 20 статьягай ёһоор, участково хунгуулин комисси болбол тусагаар списог хэжэ, тэрэнь хунгалтадай списогтэ хабаргагдаха.

СТАТЬЯ 85. Хунгуулин бюллетениүүдые дүүргэхын түлөө зориулагдаһан комната соо орожо, хунгалта болбол өөрингөө голосовалһан тэрэ кандидаттайгаа фамилие хунгуулин бюллетень бүридэ үлөөжэ, үлэгшадны зураха байна; хунгалта болбол энэной һүүлдэ участково хунгуулин комиссиин байһан байрада орожо, хунгуулин бюллетениүүдэ хунгуулин хайрсагруу табиха.

СТАТЬЯ 86. Бэшэг мэдэхэгүйн гү, али ямар-нэгэн физическэ дутуутайн шалгаһангаар хунгуулин бюллетениүүдые өөрөө дүүргэхэ аргагүй байһан хунгалтада хадаа хунгуулин бюллетениүүдые дүүргэхын тула алидуратай ондоо хунгалтадые хунгуулин бюллетениүүд дүүргэгдэжэ байһан комнатада уриха эрхэтэй.

СТАТЬЯ 87. Голосуудые үгэлгын үедэ, хунгуулин байрада хунгалтын агитаци ябуулжа болохогүй.

СТАТЬЯ 88. Хунгуулин байрадахи гурмай түлөө харьсалгыёе Участково хунгуулин комиссиин түрүүлэгшэ дааха, тингээд тэрэной захиралтань тэндэ байгшад бүхэндэ уялгата.

СТАТЬЯ 89. Хунгалтын үдэрэй хүйин 12 часа, Участково хунгуулин комиссиин түрүүлэгшэ болбол голосуудаа үгэлгэ дүүрһэндэ сонсохо, комиссиань хунгуулин хайрсагуудые нээлгэдэ ороно.

БҮЛЭГ X ХУНГАЛТЫН РЕЗУЛЬТАДУУДЫЕ ТОДОРХОЙЛГО

СТАТЬЯ 90. Участково хунгуулин комиссиар голосуудые тооложо байһан байрадань, энээнда общественнэ организацинуудаа ба ажалшадай обществонуудаа тусхай атигэмжэтэ түлөөлөгшэд, мүн тэрэшэлэн хэблэлэй түлөөлөгшэд байлсаха эрхэтэй.

СТАТЬЯ 91. Участково хунгуулин комисси болбол, хайрсагуудаа нээгээд, бюллетениүүдэ округуудаарнь тооложо, үгтэһэн бюллетениүүдые голосованида хабаадаһан нуорнуудай тоотой сасуулан шалгажа (бюллетениүүдые абаһадан хунгалтадай списогтэ тэмдэглэһэнэй ёһоор), сасуулан шалгалтынгаа результадые хунгуулин округ бүрөөрнь голосованиин протоколдо бэшэхэ.

СТАТЬЯ 92. Участково хунгуулин комиссиин түрүүлэгшэ болбол Участково хунгуулин комиссиин бүхы членүүдэй байхадань, голосованиин результадуудые бюллетень бүрөөрнь сонсохо.

СТАТЬЯ 93. Голосованиин үедэ нэгэнһээ үлүү кандидатта үлээгдэһэн бюллетениүүд, мүн тэрэшэлэн тогтоогдомолһоо ондоо маягай ба үнгын бюллетениүүд үнэн бэшэдэ мэдэргэдэхэ.

СТАТЬЯ 94. Хунгуулин бюллетениин үнэн тухай һэжгүүдэй гараа хаань, асуудалань Участково хунгуулин комиссиар голосовалагдан шийдхэгдэжэ, энэнь протоколдо тэмдэглэгдэхэ.

СТАТЬЯ 95. Участково хунгуулин комисси болбол, Бурят-Монгол АССР-эй Верховно Сөвөдэй Президиумээр тогтоогдоһон формын ёһоор, хунгуулин округ бүридэ, Участково хунгуулин комиссиин бүхы членүүдээр, тэрэ тоо соо заабол түрүүлэгшээр ба секретаряар гар табигданан, голосованиин протоколны хоёр экзэмпляраар бэшэхэ.

СТАТЬЯ 96. Участково хунгуулин комиссиар, голосованиин протоколдо заагдаха ёһотой зүйлүүд:

- а) голосуудаа үгэлгын эхилһэн ба дүүрһэн саг; б) хунгуулин участгодохи ба округуудахи хунгалтадай тоо; в) хунгалтадай списогэй ёһоор, голосуудаа үгтэһэн хунгалтадай тоо; г) „голосовалха эрхын үнэмшэлгэнүүдээр“ голосуудаа үгтэһэн хунгалтадай тоо; д) хунгуулин участгоогаар ба округуудаар үгтэһэн бюллетениүүдэй тоо; е) участково хунгуулин комиссида ороһон мэдүүлгэнүүдэй ба гомодолнуудай тобшо удхань ба Участково хунгуулин комиссиар абтаһан шийдхэбэринүүд; ж) кандидат бүридэ үгтэһэн голосуудые тоолоһын результадууд.

СТАТЬЯ 97. Голосуудые тоолоһын ба протоколнуудые бэшэлгын һүүлдэ, комиссиин түрүүлэгшэ болбол комиссиин бүхы членүүдэй байхада, голосованиин результадые округ бүрөөрнь сонсохо.

СТАТЬЯ 98. Участково хунгуулин комиссиар бэшэгдэһэн протоколой нэгэ экзэмплярань, тусхайта Окружной хунгуулин комиссида, 24 часаг торшо соо нарочнаар эльгэгдэхэ.

СТАТЬЯ 99. Хунгуулин бүхы бюллетениүүд (үнэнуудань тусагаар ба үнэн бэшэдэ мэдэргэдэһэнэй тусагаар) хадаа участково хунгуулин комиссиин тамагаар тамагалгдаха ба голосованиин протоколнуудай хоёрдохы экзэмплярууд ба тамагатай хамтадань участково хунгуулин комисси

снин түрүүлэгшээр: городуудта—городуудай ажалшадай депутатуудай Сөвөдүүдтэ; районно хубааритай городуудта—районуудай ажалшадай депутатуудай Сөвөдүүдтэ, хүдэ нутагуудта—аймагуудай ажалшадай депутатуудай Сөвөдүүдтэ хадагаламжада үгтэхэ ёһотой.

СТАТЬЯ 100. Округ бүрһөө депутатуудай мандатуу дань ажалшадай депутатуудай тусхайта Сөвөдээр баталагдаха хүртэрэнь, хунгуулин бюллетениүүдые хадагалуялга хадаа ажалшадай депутатуудай Сөвөдүүдтэ даалгана.

СТАТЬЯ 101. Аймагай, городской, городуудахи районуой, хошунай, сомоной, хүдөөгэй ба поселогой ажалшадай депутатуудай Сөвөдүүдтэ хунгаха Окружной хунгуулин комиссиууд болбол участково хунгуулин комиссиуудаар хүрэгэгдэһэн протоколнуудай ёһоор, хунгалтын результадуудые округуудаарнь тодорхойлон гарааха.

СТАТЬЯ 102. Окружной хунгуулин комиссиар голосуудые тооложо байһан байрадань, голосуудые тоолоһын үедэ, энээнда общественнэ организацинуудаа ба ажалшадай обществонуудаа тусхай атигэмжэтэ түлөөлөгшэд, мүн тэрэшэлэн хэблэлэй түлөөлөгшэд байлсаха эрхэтэй.

СТАТЬЯ 103. Окружной хунгуулин комисси болбол Бурят-Монгол АССР-эй Верховно Сөвөдэй Президиумээр тогтоогдоһон формын ёһоор, Окружной хунгуулин комиссиин бүхы членүүдээр, тэрэ тоо соо заабол түрүүлэгшээр ба секретаряар гар табигданан, голосованиин протоколнуудые хоёр экзэмпляраар бэшэхэ.

СТАТЬЯ 104. Окружной хунгуулин комиссиин протоколдо заагдаха ёһотой зүйлүүд: а) округ соохи хунгалтадай нийтэ тоо; б) голосованида хабаадаһан хунгалтадай нийтэ тоо; в) депутата кандидат бүридэ үгтэһэн голосуудай тоо; г) Окружной хунгуулин комиссида ороһон мэдүүлгэнүүдэй ба гомодолнуудай тобшо удхань ба Окружной хунгуулин комиссиар абтаһан шийдхэбэринүүд.

СТАТЬЯ 105. Ажалшадай депутатуудай Сөвөдүүдтэ хунгаха хунгуулин комиссиуудай заседанинуудань, хэрбэ тадаанда комиссиин бүхы составай хахадһаа ехэнхэ байлсаа хаань, үнэн хүсэтэйдэ тоологдохо.

СТАТЬЯ 106. Хунгуулин комиссиуудахи бүхы асуудалуудань голосуудай үгэлгэй олонхёор шийдхэгдэхэ, тусуудай тэнсээ хаань—түрүүлэгшын голосоо үгтэһэн тэнсээ бунлиха.

СТАТЬЯ 107. Голосуудые тоолоһын дүүрһэнэй һүүлдэ 24 часаа орой бэшэ, Окружной хунгуулин комиссиин түрүүлэгшэ болбол протоколдо дугтылан тамагалжа, тусхайта Аймагай, Городской, городуудахи Районой, Хошунай, Сомоной, хүдөөгэй ба Поселково хунгуулин комиссида нарочнаар эльгэеэ уялгатай.

СТАТЬЯ 108. Голосуудай абсолютна олонхине, т.е. округ соо үгтэһэн ба үнэндэ мэдэргэдэһэн бүхы голосууды хахадһаа олонхине абтаһан, ажалшадай депутатуудай Сөвөдтэ депутатай кандидат болбол хунгалтаданда тоологдоно.

СТАТЬЯ 109. Протоколдо гар табиганайгаа һүүлдэ Окружной хунгуулин комиссиин түрүүлэгшэ болбол хунгалтын результадуудые сонсохо, депутата хунгалтадай кандидата хунгалтадананай тухай үнэмшэлгэ үгэхэ байһан хунгалтадананай тухай үнэмшэлгын формонь, Бурят-Монгол АССР-эй Верховно Сөвөдэй Президиумээр тогтоогдоно.

СТАТЬЯ 110. Хэрбэе округ соохи кандидаттаудай үнэмшынше голосуудай олонхине абаагүй хаань, хабаа Окружной хунгуулин комисси болбол энээн тухайда протокол дотороо тусагаар тэмдэглэжэ, Аймагай, Городской, городуудахи Районой, Хошунай, Сомоной, Хүдөөгэй ба Поселково хунгуулин комиссида мэдээсэхэ ба башанһаа ороһон голосуудые абтаһан хоёр кандидаттаудай дахин баллотировкы сонсохо, мүн тэрэшэлэн дахин баллотировкын үдэрэ хунгалтын нэгэдэхи түр үнгэрһэнһөө хойшо хоёрнүдэн болзорһоо орой бэшээр томилхо.

СТАТЬЯ 111. Хэрбэе, округ соо үгтэһэн голосууды тоонь энэ округ соо голосовалха эрхэтэй байһан хунгалтадай хахадһаа үсөөнхинь байгаа хаань, Окружной хунгуулин комисси болбол энээн тухайда протокол дотороо тусагаар тэмдэглэжэ, Аймагай, Городской, городуудахи Районой, Хошунай, Сомоной, Хүдөөгэй ба Поселково хунгуулин комиссида дары мэдээсэхэ, тингээд энэ ушар Аймагай, Городской, городуудахи Районой, Хошунай, Сомоной, Хүдөөгэй ба Поселково хунгуулин комисси болбол түрүүлгын хунгалтаһаа хойшо хоёрнеделин болзорһоо орой баша, шэнэ хунгалта томилхо.

СТАТЬЯ 112. Депутатууда кандидатуудые дахин баллотировкалжа, мүн тэрэшэлэн үнэн бэшэдэ мэдэргэдэһэн орондо хэгдэхэ шанэ хунгалтанууд болбол түрүүлгын хунгалтада зохёогдоһон, хунгалтадай списогэй ёһоор ба хунгалта тухай энэ Положениитэй зохилдуудан хэгдэхэ ба на.

БҮЛЭГ XI ГРАЖДАНУУДАЙ ХУНГУУЛИН ЭРХЭНҮҮДЫЕ ЭБДЭНЭЙ ТҮЛӨӨ ХАРЬУСАЛГА

СТАТЬЯ 113. Бурят-Монгол АССР-эй ажалшадай депутатуудай Сөвөдүүдтэ хунгаха ба хунгалтада эрхэеэ баллуулгадань, Бурят-Монгол АССР-эй гражданинда хүсэлхэгэ, мэхэлхэгэ, заналта гү, али адиншэ үгэхэ мэтээр һэжэһэн, хэншье хадаа—хоёр жэл хүртэр болзороор сүлдэ хаһагдан хэһээгдэхэ.

СТАТЬЯ 114. Хунгуулин документнуудые хуурман хэһэн гү, али мэдэһээр байжа голосуудые буруугаар тоолоһон, Сөвөдэй тусхаалта нуур гү, али хунгуулин комиссиин член болбол гурбан жэл хүртэр болзороор сүлдэ хаһагдан хэһээгдэхэ.

Бурят-Монгол АССР-эй Верховно Сөвөдэй Президиумэй түрүүлэгшэ—Г. БЕЛЬГАЕВ. Бурят-Монгол АССР-эй Верховно Сөвөдэй Президиумэй секретарь—О. ИНКЕЕВА.

Харьусалгата редактор Р. БИМБАЕВ.